

Keyppssamtøkurnar fyri skotum

i bløðunum fer nú fram rættuligt tjak um føroysku keyppssamtøkurnar ella rættari sagt FK — Føroya keyppssamtøku. Serstakliga snýr málið seg um skattafrelsi og hvørt fyrirkomur eru danskar ella føroyskar.

FØROYSKAR ELLA DANSKAR

Hvør eigur tær føroysku keyppssamtøkurnar — FK við útsølum í Tórshavn, Klakksvík og Fuglafirði? Eru tær føroyskar ella bert deildar av risafyrirkunum FDB í Danmark?

Her er alt tjak óneyðugt.

Tað eru teir umleið 2500 limir, sum eiga Føroya keyppssamtøku — eingin annar, heldur ikki FDB.

Keyppssamtøkurnar eru út í æsir føroyskar — út í æsir ogn limanna!

LIMASKAPURIN Í FDB

FK er limur í danska meginfelagnum FDB og harvið eisini NAF — Nordisk Andels Forbund, sum umfatir øll Norðanland — hesum meginfelagstovnum, ið reka stórhandil og eiga hópin av fabrikkum, sum framleiða vørur av nógvum ymiskum slegum.

Hetta er sjálvboðin felagsskapur, ið ikki áleggur liminum treytir av nøkrum slag.

Fyrirumirir við hesum limaskapi eru mangir:

Vørur kunnu útvegast so ódýrar, sum tað nú einaferð ber til gjøgnum henda stórhandil.

Tað kemur liminum — forbrúkarinum — til góðar.

Umframst ódýrastu vørurnar fær FK lut í ágóðanum hjá FDB í mun til keypið.

Hetta fær ein ikki frá útlendskum heilsolumnum ella agentum — heldur ikki frá føroyskum heilsolumnum, sum flest allir nokta at selja vørur til keyppssamtøkurnar.

Tvørturimótið privata hendinum, sum fyrst og fremst er spekulatións handil, har tað ræður um at vinna so nógv sum gjørligt í eins egnaluma, meðan fremsta mál keyppssamtøkurnar er at útvega liminum — forbrúkarinum — so ódýrar og góðar vørur sum til ber, og harafturat er ágóðin ogn limanna í mun til vøruekupið.

HVUSSU VIÐ PRISNUM

Ódýrar vørur er eitt av hovudsálmunum hjá keyppssamtøkunum.

Onkur sigur, at vørurnar hjá FK eru als ikki ódýrar enn hjá øðrum handilsmonnum — við hvørt dýrari.

Hetta eru ofta ilgitingar, tí vørurnar hjá FK eru vanliga ódýrari enn aðrastaðni.

Hendingaferð er onkur vora dýrari — og andstöðufólk keyppssamtøkurnar eru tá ikki sein at gera vart við tað.

Hvør ein limur keypt eina vør í dýrara lagi í keyppssamtøkuni, so hevur hann hóast alt ta trygd, at hann fær hetta afturgoldið við vinningsbýtinum.

Hetta fær kundin — forbrúkarin — onga aðra staðni.

Og so eitt aftrat:

Tá keyppssamtøkurnar komu, fór fram eitt stórt prisfall á flest øllum vørum hjá privata handlinum, og

tað er menniskjansligt og lætt at skilja, at tað hármar mangan handilsmann — og tá serstakliga stórspekulantarnar — at tað í samfelagnum er ein forbrúkarasamtøka, ið forðar monnum at skalta og valta við prisum, sum teir sjálvir vilja.

SKATTAFRELSI KEYPPSSAMTØKURNAR

Keyppssamtøkurnar bera ongan skatt.

Hetta er harðasta atfinning, ið menn hava móti keyppssamtøkunum.

Skattur verður rindaður av ágóðanum, tá avskrivning og annað er farið frá; men ágóðin hjá keyppssamtøkunum verður lutadur millum limirnar, og sum tað so skilgjøtt varð sagt í lesarabrevi í Dimmalætting: fyrri tað at ein fær vørurnar ódýrari í einum stað, fara fólk ikki at gjalda skatt av muninum millum lægsta og hægsta prísi.

VIKINI OG KEYPPSSAMTØKURNAR

Tað hármar m.a. »14. sept.«, at keyppssamtøkurnar eingi virki seta á stovn.

Blástjórinn átti tó at vita, at t. d. FDB og NAF ella keyppfelögin í Íslandi eiga hópin av verksmiðjum og øðrum virkjum og reka fiskiskap.

Keyppssamtøkurnar í Føroyum eru ungir í gotuni og hava lítlan pening havt at arbeiða við.

Ílla hevur verið státt við handilsholum.

Vaða í ósannindum

Tjóðveldismenn, fólkaflokksmenn og aðrir royndu sum kunnugt alt tað, ið teir vóru mentir at spilla lögmannin út og niðursteta hann sum mann, ið vanvirði lögmannsessin.

Tá ið nú lögmaður í svari sín um til Kjartan Mohr, lögtingsmann gjørdi allar skuldsetingar og slegusögur til einkis, er sinn ið farið so langt av leið við hesum monnum, at teir aftur seg ikki við í bløðum sínum, Dagblaðnum og 14. september, at prenta søgur um lögmannin sum ikki eiga dustið av sannleika í sær.

Teir skriva soleiðis samljóðandi í báðum bløðunum, at landsstýrissamgonguflokkarnir hava hildið fund.

Á hesum fundi skal lögmaður hava barst fyrri at fáa góðtikið, at hann fór niður á danatung, at varalögmaður, Kristian Djurhuus skuldi vera lögmaður, og javnaðarmenn skuldu aftur í móti fáa 2 landsstýrismenn.

Eingin av samgongumonnunum, hvørki javnaðarmenn, sambandsmenn ella gamla sjálvsstýrsmenn vita nakað um ein tilkan fund. Tað hevur frá javn aðarmanna síðu ikki verið grett

Framgongdin hevur verið so stór, at allar rammur eru sprongdar, handilsholini eru ov litil.

Byggjast má av nýggjum bæði í Havn, Klakksvík og Fuglafirði. Hetta kostar almikið av peningi, og hetta er ein livstreyt og alneyðugt at gera, áðrenn hugsingur er um at fara undir virki av øðrum slag enn vanligum handilsskapi.

»14. SEPTEMBER« OG KEYPMENNINIR

Hetta var ikki á fyrsta sinni, at »14. sept.« ger álop á keyppssamtøkurnar og er rættuliga argur, tí FK er limur í FDB — hin litla jolla ann, hvørs fremsta endamálið er at vinna og flyta pening umborð í hitt risastóra danska móðurskipið.

Hetta er út í æsir ósonn tala!

At keypmenninir eru firtinir, tí forbrúkararnir sjálvir keypa sær vørurnar og har afturat eru við til at ávirka prislagið, skilur ein betur.

At »fleiri keypmenn í Klakksvík« harmast um, at keyppssamtøkan ikki letur skatt, er ikki so logi; tað er ikki einki samfelagsskil í tí, at tá ið kanska fleiri av »fleiri keyppmonnum« sleppa við litlum ella í minna lagi av skatti, so má onkur annar gjalda!

»Fleiri keypmenn í Klakksvík« nevna ikki beinleiðis hina gomlu skuldsetingina, at keyppssamtøkan er við at drepa alt virkseini, tí hon tekur kundarnar frá handilsmonnum, ið hava virkið við síðuna av.

Hetta »niðurbrottingarbeiðið« verður ikki nærri umrøtt, men tað er kanska tí, at munurin í hesum verki millum keypmenninir og keyppssamtøkuna er bara tann, at »fleiri keypmenn« byrjaðu so nógv fyrr!

Villi Sørensen.

Noregs-nýtt

v/ Fridtjof Diesen

FISKIVINNAN Í VANDA

Norska fiskiveiðan, sum vanliga er munandi partur av útflutninginum er komin í vandamikla kreppu. Útflutningurin er minkaður orsakað av ófriði í Afriku, krónuniðurskurðin í Bretlandi og øðrum trupulleikum. Goymslurnar eru fullar og fiskimenn sita hendur í favn orsakað av veiðustøðginum — eitt orð, vit ikki hoyrdu grett undir Gerhardsen-stýrinum.

Til alla lukku hava fiskimenn sterk felag, sum eru til reiðar tá ið ástandur. Stjórnið ger einki, men solumenn skunda umdir at fáa gjørt okkurt munandi. Hildin varð ein fyra tíma langur fundur við Borten, forsetisráðharran og hansara medarbeiðarar. Málið hevur síðan verið viðgjørt í stjórni, og stórtíngið verður væl eisini at leggja uppi.

FAKFELAGSRÖSLAN OG TRYGGINGARLÓDMURIN

Norski hægstirætturin hevur nýliga dømt í máli, sum rakar meginpartin av fakkfelagsrösluni. Tað er málið um rættin hjá teimum einstøku felagsliminum at avgera, um teir skulu taka við felagstryggingini sum fakkfelögin hava sett í verk og latið uppi hendurnar á tryggingarfelagnum »Samvirke«.

Hendingin visir, at teir borgarlugu vilja halda fram við arvinnunum frá 30-árunum við arbeiðara-óvinaligum lógum. Fakkfelögin hava sjálvanáði mótmælt.

Triggir limir í Falconbrigde Nikkelverks arbeiðarafelagnum í Kristiansand S eru koyrir úr felagnum, tí teir ikki vildu fylgja demokratisku mannagongdini.

NORSK ITRÓTT STENDUR SEG VÆL

Á ski og skoytum falla heimsrekordirnar í skjótari raðfylgi. Nýggj navn koma fram, og teir gomlu minnst og sammetta úrslitin við tey nýggju. Í ár er tað Fred Anton Maier, Magne Stien o. fl., sum eru fremstir á ítróttasíðunum.

Meðan hetta verður skrivað fara vetrarkappingarnar fram í Grenoble, og vit vanta góð norsk úrslit. Hin besta manningin varð send av stað og har niðri hava líkindini verið tey bestu.

HVUSSU VIÐ NATO 1969

Er støðan í heiminum vorðin so góð, at vit kunnu kenna okkum trygguttan NATO, er væl ein spurningur, øll politisk áhugað fólk hugsa um í dag.

Ungmannafelag norska arbeiðaraflokksins AUF hevur havið landsfund, og meirilutnið mælti til, at Noreg framvegis skal vera limur í NATO.

Samtyktin hevur vakt miklan áhuga, og nógvum felögum dómur illa at taka undir við landsfundinum. Dúgliga hevur verið mótmælt, og fleiri fylki hava sagt sína hugsan; men tað er nakað enn, hag ar til endalig avgerð verður tikin.

OKKARA EGNI FINN GUSTAVSEN

er fallin danska SF-leiðaranum Aksel Larsen tungt í fyrri bókstíð, tá

FØROYA

BANKI

banki FØROYA

SKULA TIT BRUKA BIL

persónkoyring ella skúla-koyring, so snarið tlf. 3456

Alexander Dalfoss

Teir gevast

Teir óheftu (Uafhængige), sum við fólkatingsvalið 23. januar bara fingi umleið 14.000 atkvøður, hava nú ikki bara mist formannin, Ivar Poulsen, djóralækna, men eisini næstformannin I. A. Rimstad, stjóra, sum segði seg úr starvinum á sama aðalnevndarfundi, sum Ivar Poulsen segði farvæl. Rimstad var maðurin, sum stóð á odda fyri valstríðnum hjá teimum óheftu.

Burtur við smáflokkunum

Flestu lond hava nú reglur fyrri at forða av nógvum smáflokkum at fáa umboð í landsins tingi.

Danir hava 2 pst., Vesturtýskland 5 pst., o.s.fr.

Í nýggja grundlógargruppskotinum hjá svensku stjórni verður sagt, at ein flokkur má hava minst 4 pst. av atkvøðunum fyrri at fáa mann valdan; men kortini er tann undantaksregla gjørd, at slíkur flokkur kann fáa mann valdan í einum einstakum valdomi, um hann har hevur meira enn 12 pst. av atkvøðunum.

Avlopsatkvøður í slíkum valdomi telja ikki við í sambandi við útrokningina av eikavaldum aðrastaðni í landinum.

hann segði seg samdan við vinstrosocialistarnar. Og hvør undar seg yvir tað?

Tað er keripeningur fyrri okkum øll, tá talan er um at spæla valdið í hendurnar á teimum borgarlugu.

FYRI EGNU ROKNING

hevur ein hugsað um uppskot, sum kundi gjørt enda á øllum hernaðartiltøkum og kríggjum uppá stutta tíð. Øll lond avgera málið um herm aðartiltek, kríggj ella frið við einari heimsufatandi fólkataktvøð undir ST.

Men tað er ivaleyst ov einfalt og problemleyst at hoyra slíkt stórmál á so einfaldan, ódýran og demokratiskan hátt.